

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2012 m. balandžio 27 d. *

Muziejų metai

Aplankė seniai laukti svečiai

Balandžio 19 dieną Punsko savivaldybės viršaičio vaduotojo Jono Vaičiulio iniciatyva Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejuje aplankė grupė šio krašto lietuvių bendruomenės atstovų. Svečiai iš Lenkijos pageidavo susipažinti su mūsų muziejumi, aplankytį atstatytus partizanų bunkerius, tikėjosi daugiau sužinoti apie žymų Lietuvos partizaną Jurgį Krikščiūną-Rimvydą, kuriam du kartus – 1947 metų pavasarį ir 1948 metų pabaigoje – buvo pavykę prasiveržti į Lenkiją, siekiant užmegzti ryšius su Vakarais, informuoti jų valstybes apie padėtį okupuotoje Lietuvoje.

Jurgis Krikščiūnas kartu su savo adjutantu Vytautu Prabuliu-Žaibu buvo išduoti ir 1949 metų gruodžio 15 dieną žuvo netoli Punsko, Šlynakiemyje, kur turėjo iširengę bunkerį.

Svečiams papasakojo apie mūsų muziejaus veiklą, pristatėme ekspozicijas. Lenkijos lietuvių bendruomenės leidžiamo dvisavaitinio žurnalo „Aušra“ techninį redaktorių Sigitą Birgelį palaikė sodo mino kolegės Eugenijos Sida ravičiūtės pasakojimas apie neginkluotą pasipriešinimą

Pietų Lietuvoje. Jis net pasiūlė jā sia tema parašyti straipsnį į jų leidžiamą metraštį „Jotvingių kraštas“.

ninis kolektyvas atvyks į mūsų organizuojamą ketvirtąjį Dzūkijos partizanų dainų festivalį.

Šių eilučių autorius (kairėje) su punskiečiais prie paminklo „Šaudytą Lietuvą“. Dešinėje – V. Birgelis

Jono Vaičiulio nuotrauka

Nors oras buvo nepalan kus, svečiai neatsisakė ketinių aplankytį atstatytus partizanų bunkerius, pakeliauti „Partizanų takais“. Pažintinę išvyką punskiečiai nufilmavo. Sugrįžę namo pažadėjo paraklamuoti mūsų muziejaus veiklą ir artimiausiu metu atvežti jaunimą, neatmetė galimybės, kad bent vienas jų me-

Punkiečių viešnagė visi liko patenkinti. Mus labiausiai džiugino, kad padaryta pradžia plėsti muziejaus veiklą ne tik Dzūkijoje, bet ir etninėse lietuvių žemėse. Apie tai galvojome kurdami savo veiklos viziją dar prieš kelerius metus.

Gintautas KAZLAUSKAS

LLKS visuotinio suvažiavimo apžvalga

Balandžio 21 dieną įvyko kasmetinis tradicinis visuotinis Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio suvažiavimas. Jis prasidėjo šv. Mišiomis Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. Po šv. Mišių suvažiavimo dalyviai sugužėjo į Kauno igulos karininkų ramovę. Čia susirinko buvę Lietuvos partizanai, ginklu kovojet su so vietiniu okupantu, partizanų tyrininkai, jų rėmėjai, taikios rezistencijos dalyviai. Juos visus vienija Lietuvos laisvės idealas, visus juos vienaip ar kitaip buvo palietusi čekistių smogikų ranka.

Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio prezidiumo pirmininkas dim. pulkininkas Jonas Čeponis skelbė suvažiavimo pradžią. Nuaidėjus Lietuvos himno garsams, į Didžiąją salę, pilnutele susirinkusių žmonių, įneštos Lietuvos valstybės ir LLKS vėliavos. Tylos minute pagerbtī žuvę ir mirę kovo-

Suvažiavimui pirmininkavo LLKS štabo viršininkas dim. majoras Vytautas Balsys ir LLKS štabo narys dim. vyr. leitenantas Zigmantas Tamakauskas

tojai dėl Lietuvos laisvės. Tali kinant Lietuvos šaulių sąjungos jauniesiems nariams, išneštos puokštės gėlių į Kauno Seniūnijos kapines prie Žuvusių už Lietuvos laisvę Motinos paminklo, kitos – prie Nežinomo kareivio kapo, prie ketvirtojo Lietuvos Prezidento, partizaninės kovos vado Jono Žemai-

čio-Vytauto ir Laisvės paminklų Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

Suvažiavimui pirmininkavo LLKS štabo viršininkas dim. majoras Vytautas Balsys ir LLKS štabo narys dim. vyr. leitenantas Zigmantas Tamakauskas.

(keliamo į 5 psl.)

Energetinės priklausomybės klupčiojimai

Politinės „skylės“
vamzdynuose

Lietuva neturi nei naftos gržinių, nei akmens anglies kasyklų. Atkūrus Lietuvos valstybingumą neretai kildavo rūpesčių dėl gamtinės dujų ar naftos tiekimo. Keičiantis Kremliaus šeimininkams ir „artimajame užsienyje“ susiklosčius keblessi politinei situacijai, vamzdynuose nere tai atsirasdavo politinių „skylų“. Šios „skylės“ tapdavo poveikio priemone, siekiant ne tik pelno, bet ir šalinant „planinius kliuvinius“ tarpvalstybiniuose santykiuose, mat, prisukus dujotiekio čiaupus, „remontas“ šiek tiek užsiėsdavo.

Visagino AE veiktu 60 metų

Netruksta balsų, teigiančių, kad energetinė priklausomybė būtų galima ženkliai sumažinti, jei pasistatyte Visagino atominę elektrinę (AE). Premjero Andrius Kubilius nuomone, uždarius Ignalinos AE, moderni, galin ga, saugi ir aplinkos neteršianti Visagino AE būtų eksploatuojama maždaug 60 metų. Žiniasklaidoje pasirodė žinių, skelbiančių, jog šios jėgainės statyba suteiktų darbo mažne šešiems tūkstančiams įvairių profesijų darbuotojų. Tai viena iš realių galimybių sekmingai mažinti bedarbystę.

Visagino AE japonai vertina teigiamai

Vasario 18–23 dienomis Ministras pirmininkas Andrius Kubilius lankėsi „Tekančios saulės“ šalyje. Japonų specialistai teigiamai vertina Visagino AE pasirinkimą ir statybą. Visagino AE, lygiant su kitomis elektrinėmis, tiekėti pigesnę elektros energiją. Žinovai teigia, kad Lietuvos poreikiams patenkinti pakaktų pusės planuoamos statyti AE galingumo. AE galingumas siektų 4 tūkstančius MW, o Lietuvos poreikis – iki 2 tūkstančių MW dieną, naktį – nuo 700 iki 1 tūkstančio MW. Kitą energijos dalį galima būtų parduoti.

Lietuva – atominių jėgainių apsupta

Rusija okupuoja Karaliaučiaus krašte (pervadintoje Kaliningrado srityje) nuo statyti dvi AE. Viena iš jų – Baltijos AE bus orientuota tenkinti ir Lietuvos poreikius. Lenkai numatę pastatyti AE netoli Lietuvos pietinės sienos. Baltarusijoje bus pastatyta AE tik 50 kilometrų nuo Vilniaus. Lietuva atsidurs svetimų galingų atominių jėgainių apsuptoje. Šių jėgainių saugumo patikimumo Lietuva kontroliuoti negalės.

Černobylio katastrofos pasekmės nepamiršo nei baltarusiai, nei ukrainiečiai. Kitą vertus, ir mums dabar ypač naudinga prisiminti tai, kas neretai nutylimi, būtent – atominių jėgainių saugumo patikimumas. Kas gali garantuoti, kad Lietuvą supančių kaimynių šalių AE bus patikimi saugios? Kas nutiks, jei sprogs viena ar dvi prie Lietuvos sienų pastatytos jėgainės? Černobylio likimas Lietuvai būtų lemtingai katastrofiškas – lietuvių neturi kurti.

Kodėl vokiečiai atsisakė atominių jėgainių?

Vokiečiai nutarė atsisakyti visų atominių jėgainių, o jų berods – dvi dešimtys, ir nutraukti AE eksploataciją. Vokiečių tradicinis darbštumas, tvarkingumas, atsargumas, taip pat dėmesys savo pliečių saugai gerovei verčia ir mūsų šalies gyventojus išsaumių supažindinti su AE problemomis ir galima jų sprendimais. Mūsų specialistams, politikams, parlamentarams ir Vyriausybės pareigūnams būtų verta žiniasklaidoje apsvarstyti visus AE eksploatacijos pliusus ir minusus, ypač – saugumo. Norėtusi išgirsti motyvuotą politiką, ekonomistų, pilietinės visuomenės atstovų nuomonę apie Visagino AE statybos tikslinguą, taip pat ir požiūrijį į reištingo vokiečių AE atsisakymo motyvus bei jų pagrįstumą. Edmundas SIMANAITIS

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacija

Socialinės pašalpos gavėjų sumažėjo 7 procenatais

Socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas sako, kad žmonės tampa atsakingesni, labiau domisi tuo, kaip ir kam išleidžiami valstybės biudžeto pinigai, nuomonė, kad galima nesistengti, nes valstybė viską privalo duoti, sulaukia vis mažiau šalininkų.

„Ar normalu, kad nepasiturintis valstybės paramą gaunantis žmogus gali pasistatyti namą, nusipirkti brangū automobilį ir toliau gauti valstybės paramą?“ – intervju naujienu agentūrai ELTA retriškai klausė ministras. Jis pabrėžė, kad parama negali būti skiriama metų metus darbingiems, dirbtų nenorintiems žmonėms, nes tai, anot jų, jau net neapsimoka.

Jūsų dėmesiui – naujienu agentūros ELTA intervju su socialinės apsaugos ir darbo ministru Donatu Jankausku:

– Nuo šių metų pradžios piniginę socialinę paramą teikiama pagal naują, griežtesnę tvarką. Prabėgojau ketvirtis metų – kokie rezultatai?

– Naujos tvarkos, kuria siekiama skatinti žmones dirbtį, o ne gyventi iš pašalpų, ir paramą skirti tiems, kam jas labiausiai reikia, rezulatai džiuginantys – kovo ménės, lyginant su praėjusių metų kovo duomenimis, socialinės pašalpos gavėjų Lietuvoje sumažėjo 2,9 procento, o pirmą ketvirtį, lyginant su praėjusių metų pirmu ketvirčiu – net 7 procenatais. Atitinkamai sumažėjo ir išlaidos socialinei pašalpai mokėti – 6,6 procento ir 12,3 procento. Tai ne vien pliki skaičiai, stebime ir požiūrio kaitą: nuomonė, kad galima nesistengti, nes valstybė viską privalo duoti, sulaukia vis mažiau šalininkų. Žmonės tampa atsakingesni, labiau domisi tuo, kaip ir kam išleidžiami valstybės biudžeto pinigai.

– Kaip visos Lietuvos kontekste sekasi penkioms savivaldybėms, dalyvaujančioms bandomajame projekte?

– Akmenės, Šilalės, Panevėžio, Raseinių ir Radviliškio rajonų savivaldybėms, dalyvaujančioms bandomajame projekte ir turinčioms daugiau galūnų skiriant piniginę socialinę paramą, sekasi taip pat gerai. Keturiose jų, lygiant pirmajį metų ketvirtį su praėjusių metų pirmu ketvirčiu, socialinės paramos gavėjų sumažėjo, Akmenės (19,6 procento) ir Šilalės (29,9 procento) – ypač gausiai. Tai leido sutauputi lėšų, kurias savivaldybės gali panaudoti vėlesniams

bendruomenių viešiesiems poreikiams tenkinti, pavyzdžiui, darželio stogui atnaujinti, aplinkai prie ligoninės sutvarkyti ir kitak.

Visos penkios savivaldybės džiaugiasi glaudesniu savivaldybės Socialinės paramos skyriaus, bendruomenės ir atsakingų institucijų – Darbo inspekcijos, Mokesčių inspekcijos, Teritorinių darbo biržų ir kitų įstaigų bendradarbiavimu. Pavyzdžiui, Panevėžio rajono savivaldybė aktyviai bendradarbiauja su Darbo birža, yra sutarta, kad naujiems piniginės paramos gavėjams Darbo biržos specialistai stengsis kuo greičiau pasiūlyti darbą, kurss, dažniau kviesis į Darbo biržą pokalbio.

Taip pat visos penkios pažymi, jog svarbiausias naujos tvarkos pasiekimas – viešumas. Apie naują tvarką – galimybes gauti piniginę socialinę paramą ir nesitaikstymą su piktnaudžiavimu – savivaldybės gyventojai informuoja per vietas žiniasklaidos priemones, savivaldybės vadovų ir specialistų susitikimų su gyventojais seniūnijoje metu, probleminiai atvejai svarstomi seniūnijoje sudarytose komisijose, kaimynas informuoja kaimyną.

– Kaip pačios bendruomenės įsitraukė į paramos skyrimą?

– Būtent ir yra svarbu tai, kad į paramos teikimą įtraukta bendruomenė: visos penkios savivaldybės yra sudariusios Piniginės socialinės paramos skyrimo komisijas (tarybas), kurios svarsto klausimus dėl paramos teikimo. Jas sudaro seniūnai, seniūnaičiai, socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis, socialiniai pedagogai, bendruomenės pirmininkai, nevyriausybinių, religinių organizacijų atstovai, bendruomenės nariai, autoritetingi seniūnijos gyventojai ir kiti – tie, kurie geriausiai žino savo teritorijoje gyvenančių šeimų gyvenimo sąlygas, materialinę situaciją ir kam labiausiai tokia parama reikalinga.

Be to, galima pasidžiaugti, jog pastebimas didesnis žmonių pilietiškumas – matydamai galimo piktnaudžiavimo pinigine socialinė parama atvejus, gyventojai apie juos ir patys praneša savivaldybėms.

Pavyzdžiui, Panevėžio rajono savivaldybės darbuotojai dažnai gauna informaciją telefonu iš gyventojų apie kai kurių asmenų galimai nelegalių veiklą, neteisingai pateiktus duomenis apie šeimos su-

dėtį. Informacija perduoda seniūnijų komisijoms, kurių šias aplinkybes patikrina. Tokių šeimų namuose lankosi socialiniai darbuotojai, komisijų atstovai, surašomas gyvenimo ir buities sąlygų patikrimo aktas, teikiamos rekomendacijos dėl paramos teikimo, neteikimo ar sustabdymo. Jau ne kartą po tokį patikrinimą aiškinantis, ar pajamos gaunamos legaliai, suskubta legalizuoti veiklą – įforminama individuali veikla.

Pradėjus piniginę socialinę paramą teikti nauja tvarka, apie tai, kas anksčiau buvo laikoma „vieša paslaptimi“, tarkime, jog vienas ar kitas asmens turi nelegalių pajamų, tačiau gauna socialinę paramą, pradėta kalbėti garsiai, dėl tokio asmens yra kreipiamasi į Mokesčių inspekciją, jis įpareigojamas deklaruoti savo pajamas ir turtą. Pasitiko atvejų, kuomet savivaldybės specialistams pradėjus aiškintis dėl asmens galimai neteisėtai gaunamos socialinės paramos, šis praneša apie tai dar keliems pažiūstamiems, kurie taip pat galimai piktnaudžiauja valstybės paramą. Taigi tai veikia ir prevenciskai.

– Ar daug pasitaiko atvejų, kai išsiaiškinama, jog piniginę socialinę paramą gaudavo tie, kurie jos neturėjo gauti?

– Tokių atvejų žinome, ir tai yra labai gerai – vadinas, einama didesnio paramos teikimo skaidrumo link. Tiki mės, kad mažės piktnaudžiavimo atvejų, parama pasiektuos, kurie ir turi ją gauti, kuriems jas labiausiai reikia. Stai, pavyzdžiui, Šilalės savivaldybėje jau išaiškinta apie 30 atvejų, kuomet paramos gavėjai pateikė neteisingą informaciją paramai gauti.

Be to, vis daugiau vaikų „atranda“ savo tėvus – anksčiau tam tikrais atvejais buvo „patogiai“ nepripažinti tėvystės. Savivaldybėse nustatytas ne vienas atvejis, kuomet mama augina vaiką kaip vieniša, tačiau šalia, neretai ir kartu, gyvena sugyventinis, kuris oficialiai – tik sugyventinis, realiai – vaiko tėvas. Dabar pastarieji pripažista, jog yra šių vaikų tėvai, vėlams nustatoma tėvystė, o ištūtų tėvų, kurie atsisako išlaikyti savo vaikus, priteisiamas išlaikymas (alimentai). Tačiau norime nuraminti tas mamas, kurios dėl objektyvių priežascių negali nustatyti savo vėlai tėvystės, – jos neturėtų baimintis prarasti teisę į paramą. Istatyme numatyta, jog

tokiais atvejais, įvertinus šeimos realią situaciją, savivaldybės turi galimybę skirti tokiai šeimai paramą (pavyzdžiui, kompensaciją už būsto šildymą) išimties tvarka.

– Kaip piniginę socialinę paramą sekasi teikti kitoms savivaldybėms, nedalyvaujančioms bandomajame projekte?

– Savivaldybėms, nedalyvaujančioms bandomajame projekte, taip pat sekasi neblogai. Savivaldybės pažymididesnį bendradarbiavimą su Darbo birža, Mokesčių inspekcija ir kitomis valstybinėmis institucijomis. Pavyzdžiui, Druskininkų savivaldybė kreipiasi į Darbo biržą dėl galimybės pasiūlyti aktyvių priemonių socialinės paramos gavėjams, į Darbo ir Mokesčių inspekcijas – įtarus galimus pažeidimus, be to, pabrėžia, kad didelę paramą, svarstant galimus piktnaudžiavimo atvejus, teikia seniūnaičiai. Labai svarbu pažymeti, kad Druskininkų savivaldybė, nors ir nedalyvauja eksperimente, nuo įstatymo įsigaliojimo pradžios dirba aktyviai, iniciatyviai ir nuosekliai: sudarytas įstatymo įgyvendinimo priemonių planas, visų paramos gavėjų bylos suskirstyto iš tris rizikos veiksnių grupes pagal konkretius kriterijus, ir darbas pradėtas su „sunkiausiais“ – dideliu rizikai priskirtais paramos gavėjais. Toks darbas duoda konkretų rezultatą: Druskininkų savivaldybėje per naujų įstatymo nuostatų taikymo laikotarpį tiek socialinės pašalpos gavėjų, tiek lėšų paramai teikti sumažėjo apie 20 procentų. Ir kitos savivaldybės, pavyzdžiui, Vilniaus, Kalvarijos, bendradarbiauja su kontroluojančiomis institucijomis dėl galimai gaunamų nelegalių pajamų, kurios teikia informaciją apie asmenis, vykdantius nelegalią veiklą.

Ir apskritai, įstatymo paketimai įnešė daugiau tvarkos skiriant piniginę socialinę paramą. Stai, pavyzdžiui, Kauno miesto savivaldybė atkreipia dėmesį, jog prieš įsigaliojant naujai įstatymo redakcijai, buvo pastebimas nemažas studentų sugyventinių kreipimasis dėl piniginės socialinės paramos. Tačiau netai, ar visada jie realiai gyvendavo kartu, ar tai deklaruodavo tik norėdami gauti socialinę stipendiją bei socialinę pašalpą. Tai, kad neliko įstatymo spragos dėl besimokančių ir vedančių bendrą ūkį studentų, pažymi ir Vilniaus savivaldybę.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas

Kilus įtarimams, savivaldybės aktyviai tikrina, ar piniginę socialinę paramą yra gaunama teisėtai. Pavyzdžiui, analizuodami karšto ir geriamo vandens faktinį suvartojimą, Telšių rajono savivaldybės specialistai nustatė atvejų, kai bute registruotas vienas žmogus, dažniausiai pensininkas, o suvartojimas prilygsta 4–5 žmonių suvartojamam kiekiui. Tokiai atvejais vykstama į vietą išsiainštinti, surašomas buities tyrimo aktas. Neretai išaiškėja, jog sukčiaujama neteisėtai gaunant būsto šildymo išlaidų ir išlaidų vandeniu kompensacijas.

– Bandomajame projekte dalyvaujančios savivaldybės pradeda raginti ir likusias savivaldybės pereiti prie naujos tvarkos. Kiek tai realu? Ar norinčioms pereiti prie naujos tvarkos savivaldybėms galima tai padaryti dabar, ar yra kažkokį apribojimų?

– Realu. Konkretus bandomųjų savivaldybių sąrašas ir jų finansavimas yra nustatyta Piniginės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Šiaisiai metais lėšos tiek valstybinę, tiek savarankišką funkciją vykdantį savivaldybės įstatymu. Taigi jeigu atsiras daugiau savivaldybių, kurios apsispręs dalyvauti bandomajame projekte, ministerija iniciuos įstatymo pakeitimą. Suprantama, jog prisijungti prie penkių jau esančių bandomųjų savivaldybių būtų galima nuo kitų biudžetinių metų. Š

Reikšmingas susitikimas su Ministru pirmininku

LPKTS vadovybė nuosekliai ir atkakliai siekia, kad būtų sparčiau įvykti LPKTS XIX suvažiavime priimti sprendimai. Tuo tikslu LPKTS pirmininko dr. Povilo Jakučionio iniciatyva balandžio 23 dieną Lietuvos Respublikos Vyriausybės rūmuose įvyko susitikimas su Ministru pirmininku Andriumi Kubiliumi. Susitikime taip pat dalyvavo Vyriausybės kancleris D. Matulionis, Ministro pirmininko patarėjai L. Kazlavickas ir J. Survila, LPKTS valdybos pirmininkas E. Strončikas, valdybos narys dim. mjr. V. Raibikis, LLKS prezidiumo pirmininkas dim. plk. J. Čeponis.

LPKTS pirmininkas P. Jakučionis dar kartą padėkojo premjerui A. Kubiliui už šiemis metams Vyriausybės skirtas lėšas LPKTS atminties išsaugojimo ir edukaciniems programoms, pateikė LPKTS poziciją dėl aktualių problemų spartesnio sprendimo galimybių:

- paminklo Lukiškių aikštėje Vilniuje visų laikų Laisvės kovotojams statybos;

- Tremties ir rezistencijos muziejų ir buvusių ar atkurtų partizanų bunkeriu (slėptuviu) statuso, veiklos;

- Partizanų alėjos prie paminklo Žuvusių už Lietuvos Laisvę Motinoms Kauno senosiose kapinėse įrenimo finansinio parėmimo;

- savanorio S. Sajaus sodybos Radviliškio rajono Balandiškių kaime atstatymo;

- paminklo Dainavos apygardos partizanams statybos;

- kino filmo „Sibiro Madona“ fi-

nansavimo atkūrimo;
- aštuoniolikosvalandų „Laisvės kovų istorijos“ programos, kaip privalomas, įteisinimo visoms mokykloms;

- „Ilgalaikės pilietinio ir tautinio ugdymo“ programos finansavimo šiaisiai metais užtikrinimo;

- LPKTS atstovo dalyvavimo Lietuvos Vyriausybės naujai sudarytoje komisijoje dėl moralinės, ekonominės ir fizinės žalos, padarytos sovietinės okupacijos laikotarpiu, įvertinimo.

Iš esmės Ministras pirmininkas A. Kubilius šio susitikimo – pasitarimo metu pritarė mūsų siūlymams, tačiau prašė mūsų supratimo dėl šiaisiai metais dar esamų finansinių problemų. Jis patikino, kad konkursas Lukiškių aikštės paminklo meniniams sprendimui netrukus bus vykdomas, techninis projeketas dar šiaisiai metais bus parengtas ir tesiama iš kitų metų biudžeto lėšų. Vyriausybės kancleris D. Matulionis patikino, kad dar šiaisiai metais bus prisdėta lėšomis finansuojant Partizanų alėjos įrengimą, jeigu Kauno miesto savivaldybė taip pat prisidės savo lėšomis. Klausimas dėl Tremties ir rezistencijos muziejų statuso ir tolimesnės jų veiklos įtrauktas į Vyriausybės darbotvarkę, laukiama darbo grupės pasiūlymų, kurie bus pateikti Vyriausybei per porą savaičių.

Apie kitus šio susitikimo – pasitarimo rezultatyvius pasiekimus „Tremtino“ skaitytojus, suprantama, galėsime informuoti tik vėliau, ir viliamės, kad neatsitiks taip, kaip dažnokai girdime: „Pažadėjai, patiesių!“

Edvardas STRONČIKAS

Socialinės pašalpos gavėjų sumažėjo 7 procentais

(atkelta iš 2 psl.)

– Ką turėtų prie bandomojo projekto neprisijungusios, bet norinčios dalyvauti eksperimente savivaldybės? Kur jos turėtų kreiptis?

– Pirmiausia, kaip ir prieš priimant įstatymą (jis buvo išsiustas susipažinti visoms savivaldybėms), turi apsisprendti savivaldybės politikai, apsvarstyti ir priimti sprendimą savivaldybės taryboje. Savivaldybės tarybos sprendimą pateikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, kad savivaldybė, kaip bandomoji, būtų įrašyta į įstatymo projektą.

– Kaip bandemosios savivaldybės galės panaudoti sutaupytas lėšas?

– Savarankiską funkciją vykdantį savivaldybės, piniginei socialinei paramai nepanaudotas lėšas (nes parama buvo teikiama taikliai, tikslingiai), galės naudoti savarankiskai. Šių lėšų į valstybės biudžetą grąžinti nereikės.

– Girdime priekištų, kad už paramą įmanoma tik egzistuoti, o ne vien savertiškai gyventi, arba kad turint dideli namą, jo neįmanoma išlaikyti be valstybės pagalbos. Ką galėtume te atsakyti?

– Socialinė parama skiriama tam, kad žmogus, kuris jau išnaudojo visus kitus būdus gauti užtekinai pajamų savo pastangomis, galėtų patenkinti būtiniausius poreikius. Turėti dideli namą, keliauti į užsienį, nusipirkti madingų drabužių tikrai nėra būti-

niausi poreikiai, ir turėtų būti suprantama, kad valstybė nerems pasiturimo gyvenimo. Kitaip kam reikėtų dirbtai ir stengtis gauti savo pajamų?

Turime atvejų, kai žmogus, neturėdamas nuolatinį pajamą, prašydamas valstybės paramos, statosi namą... Galbūt ilgai statosi, bet statosi. Pasistaėsnaujaji, nugriauna senąjį, užkurigaudavo šildymo, vandens išlaikymo kompeniacijas, įregistruos naujajį namą, o po to nustebis, piktasis, kad nebėturi teisės į socialinę paramą, nes jo turimo turto vertė gerokai viršija valstybės paramai gauti nustatytus normatyvus.

Dar kartą noriu pakartoti, kad piniginė socialinė parama skiriama nepasiturinčiam žmogui, šeimai tuomet, kai yra sunku išgyventi, išmaitinti save ir savo šeimą, išlaikyti savo būstą, kai netenkama darbo, sumažėjus pajamoms... Tokie žmonės ir šeimos paramą gaus ir toliau. Tačiau parama negali būti skiriama metų metus darbingiems, dirbtii nenorintiems žmonėms, nes tai, anot jūs, jau net neapsimoka. Blogai, kai modelis „gyventi iš pašalpų“ tokiemis žmonėmis tapo gyvenimo būdu, perduodamu iš kartos į kartą, arba dar blogiau, kai socialinė pašalpa tampa priešne prie nelegaliai gaunamų pajamų. Taigi pradėjė piniginės socialinės paramos pertvarką, kartu su savivaldybėmis esame sunkiame kelyje, bet tvirtai tikiu, kad teisingame.

Virginija VERVECKAITĖ

Juozo Lukšos gimnazijai – jau dvidešimt, dar tik dvidešimt...

„Mokykla, auginanti sparnus,“ – taip mokyklą apibūdina mokiniai savo rašiniuose, skirtuose gimnazijos 20-mečiui. „Cia gera, šilta, jauku ir smagu,“ – kalba ir mokiniai, ir jų tėveliai apie Garliavos Juozo Lukšos gimnaziją. Du dešimtmiečius gyvuoja ugdymo įstaiga turi savo istoriją, susijusią su valstybės atkūrimu, švietimo reforma, tautinės mokyklos idėjos įgyvendinimu, begaliniu žmonių entuziazmu ir meile vaikams.

Gimnazijos kūrimosi prieistorė – 1990 metai, kai Garliavoje iškilo trečios vidurinės mokyklos būtinybė, ši problema pasiekė Švietimo ir mokslo ministeriją. „Ministerija pritarė mokyklos statybai ir net buvo pradėti priešprojektiniai mokyklos pastato svarstymai, buvo svarstoma ir galimybė mokyklai panaudoti nebaigtas statyti būtinio kombinato patalpas, – prisimena tuometinis Garliavos viršaitis Ričardas Gudaitis, – tačiau entuziazmas atsimušė į tuomet prasidėjusį sunckmetį. „Naujos mokyklos idėja nežlugo: aktyvūs Garliavos savivaldos ir švietimo įstaigų vadovai ėmėsi iniciatyvos, kad buvusiose projektavimo instituto patalpose būtų įkurti nauja mokykla. Idėja įgyvendinti padėjo Kovo 11-osios Neprilausomybės atkūrimo Akto signataras P. Varanauskas, Kauno rajono vadovai. Kliūčių nebeliko.

Po istorijos skraiste slypi datos, pavardės, faktai, tačiau istorija negali paslėpti žmonių entuziazmo, gerorūšumo, tikėjimo, o kartais ir sunkiai paaiškinamų dalykų. „Dėl mokyklos gimimo matai ir mistinių momentų: kažkada statydami projektavimo institutą, jo vadovai nė nenujautė, kad pastatė mokyklą – projektuotojų kabinetai puikiai tiko klasėms, buvo pastatytos net aktų ir sporto salės,“ – džiaugiasi R. Gudaitis.

1992 metais įsteigta Garliavos 3-iųjų vidurinėi mokyklai émė vadovauti Vidmantas Vitkauskas. „Tie metai nebuvė lengvi, bet mokyklos kūrimas, kova už gimnazijos statusą – tai buvo „auksas amžiui“: vieningai dirbome, niekas netrukdė, negirdėjome dabar tokio dažno žodžio „ne, negalima“, būrėme kolektyvą, kūrėme, rašėme programas, – prisimena direktorius. 1994 metais mokyklai buvo su teiktas legendinio Lietuvos partizano Juozo Lukšos vardas, o 1997 metais – humanitarinio ir realinio profilio gimnazijos statusas. Mokykla tapo pirmąja gimnazija Kauno rajone. „Buvo puikūs laikai, – prisimena ilgametė gimnazijos mokytoja Donata Beitrarienė, – daug kūrybos, daug veiklos, daug energijos, išpūdžių, švenčių, tradicių kūrimo... Jauni, energingi ir reiklūs mokyklos vadovai buvo visada su mūmis, mokytojais ir mokiniais...“ Gimnazijos vadovas šiltai prisimena ir savo bendražygį, pavaduotojų ūkio reikalams Vladą Nausėdą, daug laiko, energijos atidavusį mokyklai.

Laisvės kovotojo vardo, gimnazijos statuso suteikimas įpareigojo bendruomenę siekti tikslo – ugdyti Žmogų – sėmoningą, kūrybingą, dorą, tvirtą, pasirengusį iššūkiams.

Bėgant laikui keitėsi ir gimnazijos veidas. Per gyvavimo dvidešimtmetį

formavosi gražios tradicijos, stipréjo mokytojų kolektyvas, mokiniai savyvalda, buvo užmegzti ir plečiami ryšiai su įvairiomis Lietuvos ir užsienio mokyklomis. Puikūs mokiniai akademinių pasiekimų, dalyvavimas olimpiadose, konkursuose, projektuose leido jiem pažinti save ir pasaulį, studijuoti ne tik Lietuvos, bet ir užsienio aukštosiose mokyklose. Geriausiai ir aktyviausiai gimnazijos abiturientai kasmet apdovanojami Juozo Lukšos-Daumanto fondo, kurį įkūrė Juozo Lukšos našlė dr. Nijolė Bražėnaitė, stipendija. Gimnazija išleis XVIII abiturientų laidą, tačiau prisimena ir pirmuosius, jau įsitvirtinusius gyvenime: pirmąjį gimnazijos mokinį prezidentą Titą Petrikį, kuris būdamas dvidešimties vadovavo tarptautinei informacinių technologijų kompanijai, studijavo muziką Didžiojoje Britanijoje ir pelnė pripažinimą tarptautiniuose muzikos festivaliuose. Jūratę Juodsnukytę, studijavusi VDU, Riomerio universitetuose, dirbančią ES atstovybėje Kijeve, Mindaučią Račkauską, biomedicinos mokslų daktarą, kardiochirurgą, dirbusi Niujorko universitete. Buvo mokiniai nepamiršta savo pirmosios Alma Mater, aplanko mokytojus, dalyvauja renginiuose, pamokose.

Gimnazija pasikeitė ir savo išore. Po Europos Sąjungos, Švietimo ir mokslo ministerijos bei Kauno rajono savivaldybės lėšomis įvykdytos gimnazijos pastato renovacijos įrengti nauji kabinetai, biblioteka, skaitykla, įsigytą naujų, modernių mokymo priemonių, taip sudarytos sąlygos dar geresniams mokinii mokymuisi.

Moderniai mokyklai būtini nuolatiniai pokyčiai. Todėl gimnazija siekia glaudaus bendradarbiavimo ne tik su bendrojo lavinimo, bet ir su aukštosiomis mokyklomis.

Balandžio 26 dieną, minint Garliavos Juozo Lukšos gimnazijos 20-metį, numatyta pasirašyti sutartis su šešiomis Lietuvos aukštosiomis mokyklomis: Vytauto Didžiojo universitetu, Vilniaus universitetu Kauno humanitariniu fakultetu, Kauno technologijos universitetu, Lietuvos sveikatos mokslų universitetu, Lietuvos kūno kultūros akademija, Antano Stulginskio universitetu. Tai leis glaudžiau bendradarbiauti švietimo ir kultūros srityje, rengiant būsimus universitetų studentus, sustiprins gabiu mokinį ugdymą, mokytojams teiks dalykinę ir metodinę paramą.

Tik dvidešimt, jau dvidešimt... Tieka nedaug nueita ir tiek daug pasiekta. Daugiau nei tūkstantis veidų čia žvelgė į lentą, į mokytoją, į gyvenimą... „Mes norime pakilti daug aukščiau, / Pasiekti daugiau už dangų ir kitus./ Galime ištart, mokykla tau, / Ačiū, kad mus mokai auginti sparnus“, – kartojo jie gimnazijos himną, sukurtą pagal mokinės E. Kutkaitytės zodžius.

Mokykla, auginanti savo auklėtiniam sparnus, švenčia dvidešimtmetį ir kviečia visus buvusius mokinius, mokytojus į šventinių renginių savaitę, vyksiančią balandžio 23–28 dienomis Garliavos Juozo Lukšos gimnazijoje.

Danguolė KRIVICKAITĖ

Auksutė RAMANAUSKAITĖ-SKOAKUSKIENĖ,
LR Seimo narė

Dainavos apygardos partizanų vadų sąskrydžio 65-osioms metinėms

Pabaiga.

Pradžia Nr. 15 (989)

Dzūkų rinktinei atstovavo štabo Švietimo ir spaudos skyriaus viršininkas Vincas Juozaitis-Vyturys, jo pavaduotojas Juozas Puškorius-Girinis, Dzūkų rinktinės Geležinio Vilko grupės vadas Vaclovas Voveris-Zaibas, jo pavaduotojas Petras Šilanskas-Labutis ir grupės štabo viršininkas Lioginas Baliukevičius-Džukas.

Kunigaikščio Margio grupei atstovavo šios grupės vadas Vytautas Subačius-Klevas, vado pavaduotojas Jonas Jusas-Pakštė, štabo viršininkas Mykolas Petrauskas-Aras, grupės I rajono viršininkas Motiejus Jaruševičius-Lakštingala, Vaidoto grupei – jos vadas Juozas Petraška-Lapaitis ir vado pavaduotojas bei štabo viršininkas Jonas Kučinskas-Spyruoklis.

Sąskrydyje svarstyti klausimai

Dauguma partizanų buvo tikintys žmonės, visu savo gyvenimu liudiję krikščioniškias siasvertybes. Partizanų vadasis A. Ramanauskas-Vanagas prisiminuose rašė: „Vadas (kpt. D. Jėčys-Ažuolis, – aut. past.) paskelbė, kad posėdis pradedamas. Iš pradžių buvo sukalbėta partizanų malda ir atsistojimu pagerbtinių žuvusieji kovos broliai. Po to vienas po kito pristatyti posėdys daly-

vaujantieji, nes buvo tokiai, kurie vieni kitus matė pirmą kartą.“ (A. Ramanauskas-Vanagas „Daugel krito sūnų“, Vilnius, 1999. P. 402)

Istorinėje medžiagoje užfiksuota, kad Dainavos apygardos vadas kpt. D. Jėčys-Ažuolis pirmininkauti posėdžiu paskyrė savo pavaduotojui A. Ramanauską-Vanagą, sekretoriavo Dzūkų rinktinės štabo Švietimo ir spaudos skyriaus viršininkas V. Juozaitis-Vyturys ir štabo viršininkas L. Baliukevičius-Džukas.

Savo prisiminimuose A. Ramanauskas-Vanagas pažymi: „Ažuolis paskelbė darbotvarkės punktus. Tarp jų buvo įrašyti ir mano pasiūlytjieji. Pažymėjo, kad posėdys dalyvaujantieji gali juos dar papildyti. Paskutinis darbotvarkės punktas buvo klausimai ir sumanymai. (...)

Svarstant (...) darbotvarkės punktus, aktyviai dalyvavo visi posėdžiautojai. Buvo sudarinėjamos komisijos parengti nutarimus ar pasiūlymus atitinkančias rezoliucijas ar projektus. Man visur teko dalyvauti ir darbo buvo daug tiek posėdžių, tiek pertraukų metu. Trijų parų laikotarpiu teko labai mažai numigti, bet užtat pasiektais rezultatais buvau visiškai patenkintas. (...) Darbas vyko labai sklandžiai. Galiausiai visais svarstomais klausimais buvo rasti (...) sutarimai.“ (P. 403–407)

Kartais tarp partizanų iš-

kildavo įvairių tarnybinių nesusipratimų, kuriuos jie stengdavosi išspręsti remdamiesi demokratijos principais – atsižvelgdami į skirtinges nuomonės ir ieškodami visus tenkinančio kompromiso. Išlikusiame posėdžių protokole užfiksuota, kad sąskrydyje pirmiausia buvo svarstomas klausimas dėl tarnybinių santykų Dainavos apygardoje tarp skirtingu partizanų organizacinių vienetų. Posėdys dalyvavę partizanų vadai išreikšė palaikymą apygardos vado kpt. D. Jėčio-Ažuolio vadovavimui, kuris „pagrįstas (...) partizanų vadų deklaracijomis, lanksčiu partizaniniu judėjimu, stipria drausmės priežiūra ir nukreiptas į įsakymo vykdymą tiek eilinių kovotojų, tiek vadų“. („Lietuvos partizanų Dainavos apygarda (1945–1952 metais)“, Vilnius, 2003. P. 190)

Minėtame protokole pažymėta, kad po to buvo apžvelgti įgyvendinti darbai, steigiant vieningą Lietuvos partizanų vadovybę, nutarta pagal galimybes organizuoti skrajončius partizanų kovinius padalinius ir taip aktyviau kovoti su stribais ir NKVD.

Partizanų vadai puikiai suvokė, kokia didelė gali būti alkoholio žala tiek partizaniniu karo dalyviams, tiek visai vienomenėi.

(keliamas į 6 psl.)

Skirkite du procentus gyventojų pajamų mokesčio Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai

1 Mokesčio mokesčio tarybinės numerė (numeris metus)	2 Vardas	3 Prievardė	4 Adresas
5 Mokesčio laikotarpis	6 Mokesčio dalis eilinių	7A Atskiruose mokesčio dalis eilinių	7B Atskiruose mokesčio dalis eilinių
2011	03 vienetas, kuriems tėvai gali pajamą	7A Atskiruose mokesčio dalis eilinių	7B Atskiruose mokesčio dalis eilinių
(Galite išimti 100 centų laikas)	(Galite išimti 100 centų laikas)	7A Atskiruose mokesčio dalis eilinių	7B Atskiruose mokesčio dalis eilinių
E1 Užsienio	E2 Gėjų identifikacijos numeris (kodus)	E3 Mokesčio dalies laikas	E4 Mokesčio dalies laikas
1	2	3 000 3 264 5	5 ANYKŠČIŲ FILIALAS
6	7		
* Pridėjant 100 litų (ar 10% laukelį), impreciai būsena būsama pervažinėti į Šiaurės partizanų mokesčio tarybinės pajamų mokesčio dalis, kuriamas buvo užduotas ES laukelis. ** Pridėjant 100 litų (ar 10% laukelį), impreciai būsena būsama pervažinėti į Šiaurės partizanų mokesčio tarybinės pajamų mokesčio dalis, kuriamas buvo užduotas ES laukelis. *** Gėjų tipas: 1 – politinė partija, 2 – veiverė, 3 – surinkė, 4 – gėjų partija. **** ES laukelis išskiriama, kai pagalbausama minėtų vieneti, turinčiam tėvus gėjų pajamą, arba politinė partija, kuriamas buvo užduotas ES laukelis. ***** ES laukelis užskirtinas, kai pagalbausama minėtų vieneti, turinčiam tėvus gėjų pajamą, arba politinė partija, kuriamas buvo užduotas ES laukelis. 100 centų laikas yra minėtų vieneti, turinčiam tėvus gėjų pajamą, arba politinė partija, kuriamas buvo užduotas ES laukelis.			
1 Mokesčio mokesčio tarybinės numerė (numeris metus) 2 Vardas 3 Prievardė 4 Adresas 5 Mokesčio laikotarpis 6 Mokesčio dalis eilinių 7A Atskiruose mokesčio dalis eilinių 7B Atskiruose mokesčio dalis eilinių E1 Užsienio E2 Gėjų identifikacijos numeris (kodus) E3 Mokesčio dalies laikas E4 Mokesčio dalies laikas			
* Pridėjant 100 litų (ar 10% laukelį), impreciai būsena būsama pervažinėti į Šiaurės partizanų mokesčio tarybinės pajamų mokesčio dalis, kuriamas buvo užduotas ES laukelis. ** Pridėjant 100 litų (ar 10% laukelį), impreciai būsena būsama pervažinėti į Šiaurės partizanų mokesčio tarybinės pajamų mokesčio dalis, kuriamas buvo užduotas ES laukelis. *** Gėjų tipas: 1 – politinė partija, 2 – veiverė, 3 – surinkė, 4 – gėjų partija. **** ES laukelis išskiriama, kai pagalbausama minėtų vieneti, turinčiam tėvus gėjų pajamą, arba politinė partija, kuriamas buvo užduotas ES laukelis. ***** ES laukelis užskirtinas, kai pagalbausama minėtų vieneti, turinčiam tėvus gėjų pajamą, arba politinė partija, kuriamas buvo užduotas ES laukelis.			
1 Mokesčio mokesčio tarybinės numerė (numeris metus) 2 Vardas 3 Prievardė 4 Adresas 5 Mokesčio laikotarpis 6 Mokesčio dalis eilinių 7A Atskiruose mokesčio dalis eilinių 7B Atskiruose mokesčio dalis eilinių E1 Užsienio E2 Gėjų identifikacijos numeris (kodus) E3 Mokesčio dalies laikas E4 Mokesčio dalies laikas			

Užpildydami laukelį E2 įrašykite LPKTS įmonės kodą 300032645, laukelyje E3 įrašykite filialo pavadinimą.

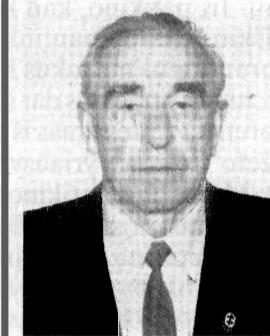
Sveikiname

Mylimą tėvelį, senelį ir prosenelį, Tauro apygardos partizaną, Vyčio Kryžiaus ordininką Sigitą KVIETKAUSKĄ nuoširdžiai sveikiname 85-ojo gimtadienio proga.

Tegul tavo meilė Tėvynei, tikėjimas Laisvei, išsaugota širdyje per sunkius kalėjimo ir okupacijos metus, pereina Tavo vaikaičiams ir provaikaičiams, atliliki darbai teislieka atmintyje, kad būtų perduoti ateities kartoms. Linkime stiprios sveikatos, energijos ir daug šviesių dienų.

Dukterys Vilma ir Loreta su šeimomis, vaikaitės Dita, Justina, Aurelija, Gabrielė ir provaikaitis Adrius

* * *

Garbingo 80-ojo gimtadienio proga sveikiname Laisvės kovų dalyvį, Tauro apygardos partizanų ryšininką Petrą Kęstutį LEONAVIČIŪ ir linkime geros sveikatos, Dievo palaimos.

Duktė Lina, vaikaičiai Kristina ir Kajus

* * *

Gimtadienio proga sveikiname buvusį tremtinį Steponą ADAMAVIČIŪ ir linkime geros sveikatos, ilgaiusiu metų, Dievo palaimos.

*Yra kuo pasidžiaugti,
Kai šitiuk pragyventa,
Kai padaryta daug darbų,
Gerų minčių pasėta,
Kai Sibiro tremtis jau nugalėta,
Jęgu daug išdalyta, širdies nepagailėta...*

LPKTS Kauno filialas

* * *

Garbingo jubiliejaus proga sveikiname buvusį politinį kalinį ir tremtinį, Laisvės kovos sajūdžio dalyvį, Lietuvos vietinės rinktinės karj savanorį, dimisijos kapitoną, apdovanotą Lietuvos vietinės rinktinės Garbės kryžiumi ir Vyčio Kryžiaus ordinu Karininko kryžiumi Albiną KAZAKEVIČIŪ.

Linkime sveikatos, stiprybės ir Dievo palaimos.

Lietuvos vietinės rinktinės karių sąjungos taryba

Padėka

Dékojame paaukojusiems knygos „Tremties vaikai“ leidybai:
Eimūčiui Triloniui – 200 litų,
Arūnui Masiuliui – 100 litų,
Povilui Jakučionui – 100 litų,
Zitai Janei Žiaugrienei – 100 litų,
Česlovui Abromaičiui – 100 litų.

LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas

* * *

Medžiaga knygai „Tremties vaikai“ jau surinkta. Dékojame už prisiminimus.

Norimas paaukoti lėšas prašome pervesti į Lietuvos politinų kalinių ir tremtinių sąjungos DNB banko sąskaitą Nr. LT86 4010 0425 0156 6754, taip pat galima aukoti LPKTS buhalterijoje, Laisvės al. 39, Kaune.

Dėmesio!

LPKTS knygynėlyje (Laisvės al. 39, Kaune) galite išsigi ilgai lauktą Vytauto Juodsukio knygos „Suvalkijos partizanų takais“ antrają dalį.

Paaukojuosei V.Juodsukio knygos „Suvalkijos partizanų takais“ antrosios dalies leidybai, vardines knygas su autoriais parašu gali atsiimti LPKTS knygynėlyje pas Elvidą Čaplkiencę.

LLKS visuotinio suvažiavimo apžvalga

(atkelta iš 1 psl.)

Pirmininkaujantys pristatė visą būrį garbingų svečių, atvykusių suvažiavimą pagerbtį ne tik iš Kauno, bet ir iš Vilniaus. Išsamų vienerių metų darbo ataskaitinį pranėsimą perskaitė LLKS prezidiumo pirmininkas dim. pulkininkas Jonas Čeponis. Jis taip pat pateikė ir įdomių statistinių duomenų apie esančius Laisvės kovotojus. Jų kasmet vis mažėja, nes iškiliauja Amžinybė. Dabar likę 219 registruotų karių savanorių, iš jų – 157 buvę partiza-

pirmininko pavaduotojas Antanas Lukša, visada LPKTS išleistomis knygomis paramiantis mūsų organizuojamus mokyklinio jaunimo patriotinius istorijos konkursus.

Suvažiavimas vienbalsiai priėmė pirmininkaujančio Zigmo Tamakausko pateiktus pareiškiimus: „Dėl Lietuvos partizanų – Laisvės kovo tojų niekinimo“, „Dėl teisinio nihilizmo Šalčininkų ir Vilniaus rajonuose“, „Dėl Lietuvos lenkų rinkimų akcijos veiklos“, adresuotus J. E. Lietuvos Respublikos Preziden-

LLKS suvažiavimo dalyviai ir svečiai

nai, turintys kario savanorio statusą. Pranešėjas pabrėžė jaunimo patriotinio auklėjimo svarbą, moralinių vertybų formavimą, būtinumą kokybiškiau pateikti Lietuvos istoriją, pasipriėšinimo sovietiniui okupantui kursą.

Išklausyta ir Revizijos komisijos ataskaita.

Maloniai sutikti ir išklausti svečių pasveikinimai: krašto apsaugos ministrės Rasos Juknevičienės, Lietuvos Respublikos Seimo narių: Auksės Ramanauskaitės-Skokauskienės, profesoriaus Arimanto Dumčiaus, Kauno miesto mero Andriaus Kupčinsko, legendinio kovotojo dėl Bažnyčios ir Lietuvos laisvės monsinjoro Alfonso Svarinsko, kunigo Algimanto Keinos, LPKTS pirmininko dr. Povilo Jakučionio, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro vyruiasiosios viešųjų ryšių specialistės Vilmos Juozevičiūtės, pulkininko Arūno Dudačiaus, Lietuvos šaulių sajungos vado pulkininko Antano Plieskio ir kitų.

Ypač i susirinkusiu širdis įstrigo jautrūs Lietuvos moterų lygos pirmininkės, apdovanotos pirmojo laipsnio Partizanų žvaigžde, profesorės Onos Voverienės žodžiai, jos emocionali kalba, išreiškusi didelį susirūpinimą Lietuvos ateitimi.

Aktyviai suvažiavime dalyavo ir LPKTS valdybos

tei, Seimo Pirmininkei ir Ministrui Pirmininkui. Plojimais buvo pritarta Z. Tamakausko perskaitytam Vengrų tautos, nepaklususios svetmai sampratai, kėsinusiai sugriauti tautos moralines vertibes, jų sandarą, pasveikinimui. Taip pat vieningai priimtas LPKTS pirmininko dr. Povilo Jakučionio Lietuvos Vyriausybei pateiktas pareiškimas dėl Žuvusių už Lietuvos laisvę Motinai paminklo priegos užbaigimo finansavimo.

Išrinkta nauja Lietuvos laisvės kovos sajūdžio taryba. Prezidiumo pirmininku vienbalsiai perrinktas buvęs Lietuvos partizanas, perėjęs vius sovietinių lagerių baisumas, dabar – Panevėžio miesto garbės pilietis, dim. pulkininkas Jonas Čeponis, suvažiavimo pasveikintas gausiais plojimais.

LLKS suvažiavimą poeto Maironio giesme „Lietuva brangi“ vainikavo žinomas folkloro ansamblis „Kupolė“. Šią giesmę giedojo visi suvažiavimo dalyviai.

LLKS suvažiavimas vyko ramioje demokratinėje aplinkoje ir vieningumo bei tarpu-savio supratimo dvasia. Visi norėjusieji išsakė savo mintis.

Tikime, kad Lietuvos laisvės kovos dalyviai, nepaisydami solidaus amžiaus, savo kaitrios širdies dalele dar ilgai prisidės prie Lietuvos dvasinio atgimimo rūmo statybos. **Zigmas TAMAKAUSKAS**

Laiko dulkes prasklaidžius

Tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt antrieji. Aktyvi partizaninė kova visai susilpnėjo. Klasta ir išdavikų verbavimas tapo KGB organizuotu pagrindiniu kovos būdu. Iš provokatorių kuriami legendiniai štabai, partizanų struktūros ardomos iš vidaus.

KGB agentė „Gervė“ pranešė, kad pas Beržinbūdės kaimo gyventojus Stiklių ir Savulų partizanai atvedė gyvulį. Krečiant buvo aptiktos dvi kiaulės. Seimininkai suimi-ti. Kankinimus ne visi pajėgūs ištverti. Neišvėrė. Varnabūdės miškas buvo praškuotas. Operaciją vykdė Pirmos divizijos 1, 2 ir 3 pulkai, Prienų ir Marijampolės MGB, milicija ir stribai. 1952 metų sausio 30 dieną 9 valandą ryto numatytais miško kampas buvo užblokuotas ir paieškų grupės pradėjo operaciją. 12 valandą Marijampolės MGB operatyvinės grupės pavaduotojas kpt. Tichomirovas pamatė švie-

žuvinės partizanus, ypač tėvūnijos vadą Karaliūnį – Klemensą Marčiulaitį. Prienų KGB agentas „Šaltis“ (Šalčius) paleido gandą, kad sužeistam Ažuolo būrio partizanui Keleivui pasisekė pasitraukti iš apsuptyes ir pasislėpti pas partizanų rėmėją.

KGB stropiai ruošėsi partizanų vado ir jo bendražygį gaudynėms. Pasaloje Šalčio sodyboje įsitaisė net keturi agentai smogikai, Marijampolės MGB 2 skyriaus vyr. ltn. Skakauskas ir Prienų MGB viršininko pavaduotojas vyr. ltn. Kalesovas. Sužeistas Keleivis buvo priverstas

1952 metais nužudyti ir išniekinti partizanai

parašyti du laiškus. Esą jam sužeistam pavyko ištrūkti iš apsuptyes ir pasislėpti pas rėmėją. Partizanas prašė draugus atvykti į mišką jį paimti. (Tai klasta – partizanas Keleivis nuo pat suėmimo buvo kankinamas Marijampolės KGB ir 1952 metų birželio 16 dieną sušaudytas.) Vieną iš laiškų partizanų ryšininkui Samsonavičiui turejo nunešti pati Keleivio motina. Ji atėjusi pasakė iš ko gavo laišką. Partizanai suprato klastą, – išvengė pasalos. Ir taip dar beveik pusmetį 2-N poskyrio viršininkas vyr. ltn. Jonas Jocius su savo agentais persekiuojo narsų partizanų vadą. K. Marčiulaitis-Karaliūnas buvo nesugaunamas. Tik 1952 metų birželio 31-osios naktį Amalviškių ežero pakrantėje patekės į kagiebistų pinkles, nušovės patį Jocių ir du jo parankinius, partizanas Karaliūnas su kovos draugu

Vincu Daminaičiu-Sūnumi

širdis, E. Čereška-Karvelis, J. Kmieliauskas-Aitvaras ir P. Kemeraitis-Tauras.

Gegužės 21-osios naktį įvilioti į KGB paruoštus spastus, įmetus čekistams dujinę granatą, be sąmonės paimti Ažuolo tėvūnijos vadas, legendinis partizanas Algimantas Rutkauskas-Miškinis ir du jo bendražygiai: Juozas Sasnauskas-Koliubas ir Petras Burnelis-Inkas. Tik Petras Juknelis-Deimantas suspejė nusišauti.

Išdaviko A. Bieliūno-Kabelio, nuo 1952 metų sausio KGB agento smogiko „Varago“ surengta mirties puota neaplenkė nei ilgametės bebaimės medicinos seselės, partizanų daktarės Angelės Senkutės-Aušrelės, nei pasutinio LDK Vytauto rinktinės štabo darbuotojo Pijaus Degučio-Kęstučio. Su jų žūtimi LDK Vytauto rinktinė nustojo egzistavusi.

Aldona VILUTIENĖ

Kur kapas – nežinia

Kazys Petraška gimė 1928 metais Marijampolės apskrities Gudelių valsčiaus Daugirdų kaime. Mokėsi Gudelių pradinėje mokykloje, vėliau – Prienų gimnazijoje. 1947 metų rugpjūtį pradėjo dirbtį mokytoju Balbieriškio valsčiaus Žiūronių pradinėje mokykloje ir tais pačiais metais pradėjo neakivaizdines studijas Kauno pedagoginėje moky-

loje. Jis labai mėgo muziką, sportą, šokių, domėjosis istorija. Buvo linksmas, sąmojinges, draugiškas, be reikalo nepykdamas. 1947 metų pavasarį buvo areštuotas, kurį laiką tardomas Prienuose dėl mokyklos „komsorgo“ Bubnio žūties. Nors dėl to įvykio buvo nekaltas, bet turėjo ryšių su partizanais. Sesuo Juilia studijavo Kauno universi-

tate. Kazimieras važiuodavo pas ją su didele kuprine ir prašydamas parūpinti vaistų draugams miške.

1950 metų pavasarį jis buvo pašauktas į sovietų armiją. Atrodė labai susirūpinęs. Po kelis kartus aplankė kaimynus kalbėdamas, jog negrįš, arba grįžęs niekoneras. Aplankė senelių kapus ir pareiškė: „Žinome, kur jų kapai, o kur bus mano kapas – nežinia“.

(keliamai i 7 psl.)

Dainavos apygardos partizanų vadų saskrydžio 65-osioms metinėms

(atkelta iš 4 psl.)

Alkoholizmą ypatingai skatinė sovietinė sistema, nes neblaiviu žmogumi galima lengviau manipuliuoti ir jį dvasiškai palaužti. Daugelis partizanų vadų siekė, kad pasirinkdamis kovos už laisvę kelią kovotojai kartu pasirinktų ir visiškos blaivybės kelią. Aukščiausieji vadai kaip paskatinimą ir pavyzdį tiems, kurie nebuvavo visiškai atsisakę alkoholinių gėrimų, viešai deklaruodavo šį savo įsipareigojimą. Minėtame posėdžių protokole rašoma, jog vadai „Ažuolis, Vanagas, Jūrininkas, Vyturys, Rugys, Žaibas, Lapaitis stengsis paveikti kitus vadus ir kovotojus, kad dar atkakliai įsiungtų į kovą ir apgintų mūsų tautą nuo žalingo sveikatai ir partizaniniam judėjimui degtinės vartojimo“ (p. 190–191).

Saskrydyje svarstant drausmės klausimus, nutarta imtis griežtesnių priemonių dėl 1946 metų genžės mėnesio Dainavos apygardos partizanų štabo įsakymo Nr. 89G gyventojams vykdymo. Įsakymo atsiradimą paskatino solidarumo jausmas su okupanto represijų aukomis ir rūpestis gyventojų saugumu.

Partizanai draudė gyventojams gaminti ir pardavinėti naminę degtinę, be reikalo keliauti po miškus, prašyti išmaldos nuo téviškės toliau esančiose apylinkėse, kvesti pas save ir vaišinti degine sovietų karius, palaikti glaudžius ryšius su okupantu. Pagalba okupaciniems struktūroms buvo laikoma išdavyste ir galėjo būti baudžiama net mirties bausme (p. 117–118).

Išlikę istoriniai dokumentai liudija, kad posėdžių metu buvo svarstyti karinio mokymo ir auklėjimo klausimai, nutarta „laikas nuo laiko rengti karinius mokymus“, taip pat aptarti ryšių ir žvalgybos, apsiginklavimo, uniformų ir jų ženklinimo klausimai. Partizanų vadai pritarė siūlymui įvesti apdovanojimus už drąsą bei už uolumą partizanams ir jų pagalbininkams, buvo aptarta tarptauti-

nė padėtis, apžvelgti pogrindinės spaudos ir kiti klausimai (p. 191).

Tris diena trukęs posėdžiamas buvo rezultatyvus. Partizanų vadai A. Ramanauskas-Vanagais savo atsiminiuose apie tairasė: „Punios šile vykusiu posėdžiu nutarimus

lus Dainavos apygardos štabo bunkerį. Šių partizanų palaičiai buvo išniekinti Alytaus MGB kieme, vėliau kažkur užkasti. Iki šiol kūnų paslėpimo vieta nežinoma.

Tos pačios okupanto operacijos metu partizanai: Antanas Macevičius-Linas, Vin-

Stovi (iš kairės): apygardos štabo viršininkas Mykolas Petrauskas-Aras, Geležinio Vilko grupės vadas Vaclovas Voveris-Žaibas, Dzūkų rinktinės štabo Švietimo ir spaudos skyriaus viršininko pavaduotojas Juozas Puškorius-Girinis, Dainavos apygardos vadas kpt. Dominykas Jėčys-Ažuolis, apygardos vado pavaduotojas, Merkio rinktinės vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagais, apygardos štabo pagalbininkas Vaclovas Kavaliauskas-Juodvarnis, Vaidoto grupės būrio vadas Jonas Kučinskis-Spyruoklis, apygardos štabo ryšių skyriaus viršininkas Kostas Šimelevičius-Gandras. Priekalupė iš kairės: Merkio rinktinės 3-jojo bataliono vado pavaduotojas Jonas Jakubavičius-Rugys, Margio grupės vadas Vytautas Subačius-Klevas, Vaidoto grupės vadas Juozas Petraška-Lapaitis, Geležinio Vilko grupės štabo viršininkas Lioginas Baliukevičius-Dzūkas. Guli iš kairės: Margio grupės būrio vadas Stasys Raklevičius-Myslinčius, Merkio rinktinės vado pavaduotojas Albertas Perminas-Jūrininkas. Dainavos apygardos vadų saskrydis Punios šile 1947 metų balandžio 22–24 dienomis

reikėjo įgyvendinti praktikoje. Įvestuosius (...) potvarkius turėjo paskelbti Ažuolis įsakymu Dainavos apygardai.

Iš šilo skirstėmės labai geros nuotaikos, nes posėdžių metu pasiektais rezultatais visi buvo patenkinti. Buvo naudinga ir tai, kad prasiplėtė žemesnių partizanų vadų pažintys ir kelionės metu atsilankyma kaimyniniuose partizanų daliniuose“ (A. Ramanauskas-Vanagais, „Daugelkritis ūnu“, Vilnius, 1999, p. 413).

Saskrydyje dalyvavusių partizanų vadų likimai

Pirmosiomis okupanto aukomis tapo Punios šile besislaptantys partizanai: kpt. Dominykas Jėčys-Ažuolis ir Mykolas Petrauskas-Aras. Jie žuvo 1947 metų rugpjūčio 11 dieną okupantams užpuo-

cas Juozaitis-Vyturys, Juozas Puškorius-Girinis ir Juozas Petraška-Lapaitis, buvo areštuoti ir nuteisti.

Antanas Macevičius-Linas tapo išdaviku.

Jonas Jusas-Pakštis ir Vytautas Subačius-Klevas žuvo 1947 metų rugpjūčio 12 dieną per MGB karinę operaciją, surengtą pagal A. Macevičiaus-Lino pateiktą informaciją, Strielčių kaime, Prienų rajone.

Konstantinas Šimelevičius-Gandras žuvo 1947 metų rugpjūčio 22 dieną per MGB karinėnės įvykdytą karinė-čekistinę operaciją Lesagūrų kaime, Daugų valsčiuje.

Albertas Perminas-Jūrininkas žuvo 1947 metų lapkričio 8 dieną sovietų kariams apsupus slėptuvę prie Mantvilių kaimo Merkinės valsčiuje.

Jonas Jakubavičius-Rugys žuvo 1948 metų rugpjūčio 16

dieną išduotas rėmėjo Lankininkų kaime, Merkinės valsčiuje.

Vaclovas Voveris-Žaibas ir Petras Šilanskas-Labutis žuvo 1949 metų kovo 7 dieną per poetą, MGB agentų Kosto Kubilius-Kapsą ir Adolfo Skinkio-Vilnies įvydytą išdavystę Kalesninkų miške, Daugų valsčiuje. Žuvusiuju palaikai buvo niekinti Alytaus MGB būstines kieme. Jų paslėpimo vieta iki šiol nežinoma.

Lionginas Baliukevičius-Dzūkas žuvo 1950 metų birželio 24 dieną MGB agentui Kazui Kalantai-Aidui atvedus MGB operatyvinę grupę prie slėptuvės Žaliamiškyje, Leipalingio ir Merkinės valsčių sandūroje.

Motiejus Jaruševičius-Lakštingala žuvo 1951 metų vasario 15 dieną per MGB karinę operaciją Jaunonių kaime, Prienų rajone.

Jonas Kučinskis-Spyruoklis žuvo 1951 metų spalio 19 dieną bunkeryje Barkūniškio miške, Prienų rajone.

Po Ažuolio žūties Adolfas Ramanauskas-Vanagais buvo išrinktas Dainavos apygardos vadu. Atstovaudamas Pietų Lietuvos srityi ir šią apygardą, dalyvavo įsteigiant Lietuvos laisvés kovos sąjūdį (LLKS), tapo LLKS tarybos prezidiumo pirmininko pirmuoju pavaduotoju, LLKS gynybos pajėgų vadu. Jis buvo ilgiausiai

veikės Lietuvos partizanų vadą. Areštuotas 1956 metų spalio 12 dieną Kaune. Po itin žiaurių sadistiškų kankinimų sušaudytas 1957 metų lapkričio 29 dieną, palaikų paslėpimo vieta nežinoma.

Vincas Juozaitis-Vyturys, Juozas Puškorius-Girinis ir Juozas Petraška-Lapaitis po suėmimo Punios šile nuteisti ilgiems metams lagerių. Atliekę bausmę, grįžo į Lietuvą. Vincas Juozaitis-Vyturys mirė 1988 metais. Juozas Puškorius-Girinis ir Juozas Petraška-Lapaitis sulaikė Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, abu mirė 2001 metais.

* * *

Žuvusiu ir nužudytu partizanų krauju aplaistytu mūsų laisvés pamatai. Didžiulę mūsų tautos nepriklausomybės kainą atspindi 1949 metų kovo 24 dieną parašyti tuomečio Dainavos apygardos vado Liongino Baliukevičiaus-Dzūko žodžiai: „Tai šiame šile prieš keletą metų virė partizaninis gyvenimas! Dabar jame kada ne kada gyvena 2–4 partizanai. Tada, prieš dvejus metus, mes buvome susitikę pas Ažuoli „Šaulių salėje“. Iš toje „salėje“ pasitariamuose dalyvavusių partizanų telikom Vanagais, Lakštingala ir aš. Linas tapo išdaviku. Lapaitis ir Vyturys paimti gyvi, tačiau nieko neįšdavė. Girinis, sako, prigėrės Nemune. Rugys žuvo nuo išdaviko. Žaibas žuvo per išdavimą, Labutis taip pat. Pakštas, Klevas žuvo Linui parodžius bunkerį. Gandras žuvo su Smitu, Vilku, Liūtu ir Ažuolaičiu. Visi žuvo nuo išdavikų rankų. Tieki vyrų tada buvo, tiek sumanymų, svajonių, ketinimų, o dabar viskas po žeme. Tik tos pušys ir eglės kaip tada, taip ir dabar tebeošia. Bet ir tos negailestingai naikinamos. Medžiams ir tiems sunku išlikti!“

Žygarbis

Prieš sovietų okupaciją nepriklausomos Lietuvos žiniasklaida daug raše apie artėjantį kunigaikščio Vytauto Didžiojo 500 metų jubiliejui ir kvietė Vyriausybę jovardu pavadinti naujai statomus tiltus, gatves, mokyklas ir kitus svarbius objektus.

trys paaugliai berniukai: Pranas Zabulionis, Stasys Gučius ir Kostas Saladžius, prisiskaitė anuo meto rašiniu, sumastė įamžinti didžiavirio atminimą.

Vaikai ganė gyvulius. Vieňą sekmadienį pasipraše tévu išleisti į Uteną. Beeidami užkopė ant Kartuvių kalno kup-

ros – iš čia atsivérė graži Vyžuonių apylinkės panorama. Keturiolikmečiu Pranui kilo mintis 500 metų jubiliejaus proga čia pastatyti paminklą Vytautui Didžiajam. Jam priatarė Stasys ir Kostas. Projekta nupiešė Pranas. Kadangi paminklą sumanė statyti tri-se, tai statinys bus trisienis, o kad protėviai priešus gulė kalavijais ir strėlėmis, paminklas primins strėlę.

Berniukai įspareigojo kiekvieną dieną surinkti po 50 akmenų ir pristatyti į statybos vietą. Per 1929 metų vasarą jie surinko 15 vežimų granito riedulius.

(keliamai i 7 psl.)

Henrikas Struodas

1925–2012

Amžinybėn išėjo Henrikas Struodas – istorijos mokslų daktaras, Latvijos universiteto (LU) profesorius emeritas, Latvijos mokslų akademijos garbės narys, Trijų Žvaigždžių ordino kavalierius. H. Struodas darbavosi Okupacijos muziejuje, išėjo į Valstybės prezidento kanceliarijos Istorikų komisiją ir dvišalę Latvijos–Rusijos istorikų komisiją.

Nuo 1982 iki 1997 metų H. Struodas, skaitydamas paskaitas LU, užaugino ištisas istorikų kartas. Atgimimo laikais pats atkūrė ir vadovavo Latvijos istorijos katedrai. Kaip vizituojantis profesorius jis yra dėstęs ir atkurtame Vytauto Didžiojo universitete Kaune.

H. Struodas paliko daugiau nei 20 Latvijos istorijos

problemoms skirtų knygų ir per 800 publikacijų, kurios skirtos labai plačiam temų laukui – liečia tiek etnografiją, tiek Latvijos žemės ūkio istoriją, Latvijos Katalikų Bažnyčios istoriją, Kuršo naujųjų laikų istoriją.

Pastaraisiais dešimtmeciais daugiau dėmesio skyrė Antrojo pasaulinio karo ir sovietų okupacijos laikotarpio tematikai. 1996 metais pasirodė H. Struodo monografinja „Latvijos nacionalinis partizanų karas, 1944–1956 m.“, o vos prieš savaitę serijoje „Latvijos istorijos mažoji biblioteka“ išleista plačiam skaitoju ratui skirta knyga „Latvijos tautinių partizanų judėjimas, 1944–1956 m.“, kurios autorius palaikytė rankose, deja, jau nespėjo.

Nepaisydamas amžiaus, H. Struodas tėsė savo pro-

Pro memoria

duktyvius darbus. Prieš dvejus metus išleista jo knyga „SSRS politinė cenzūra Latvijoje“, praėjusių metų pabaigoje – gimtajam kraštui skirta knyga „Sēlija seiniu ir dabar“.

Latvijos Istorikų komisijos vedėjas Inesis Feldmanis tvirtino, kad Struodas galbūt vienintelis iš latvių istorikų nusipelnė, kad būtų išleisti jo raštai, ir pažadėjo būtinai šią idėją išskelti.

Profesorius mirė likus kelioms dienoms iki 87-ojo savo gimtadienio...

Parengė Rokas SINKEVIČIUS

ILSÉKITES RAMYBĖJE

Leonas Petkevičius

1928–2012

Gimė Vareikonyse, ūkininkų šeimoje, auginėjusioje septynis vaikus. Tėvelių vienkiemis buvo pačioje pamškėje. Miškas buvo puikus prieglobstis ir Laisvės kovotojams, ir priešams. Tame sūkuryje virė gyvenimas. Leonas mokėsi Kaišiadorių gimnazijoje, dalyvavo ateitininkų veikloje, giedojo bažnytiniai chore. Šešiolikmetis neliko nuošalyje nuo partizanų veiklos, turėjo slapyvardį Vytenis. Nuo 1947 m. buvo priverstas slapstytis. 1949 m. suimtas, žiauriai tardytas. Nuteistas 25 m. kalėti ir 5 m. tremties. Katorgiškas darbas Intos ir Vorkutos šachtose nepalaužė tvirtos dvasios. Pažintys su šviesios atminties monsinjoru Kazimieru Vasiliauskui, monsinjoru Alfonsu Svarinsku, Tėvu Stanislavu dar labiau praturtino Leono asmenybę. Iš Lietuvą grįžo 1970 m., dirbo Jonavosje įvairiose įmonėse elektromechaniku, darbų vykdymo. Leonas Petkevičius apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Palaidotas Palangos kapinėse.

Užjaučiame žmoną ir dukterį.

LPKTS Palangos filialas

Skelbimai

Balandžio 28 d. (šeštadienį) 10 val. Radviliškio kultūros rūmų mažojoje salėje įvyks LPKTS Radviliškio filialo ataskaitinis rinkiminis susirinkimas. Galėsite sumokėti nario mokesčių, nusipirkti knygų, paaukoti knygos „Sibiro vaikai“ leidybai. Pabendrausime prie arbato puodelio.

Kviečiame aktyviai dalyvauti.

Balandžio 29 d. (sekmadienį) 12 val. Rokiškio Šv. Mato bažnyčioje bus aukojamos Šv. Mišios už gyvus ir mirusius buvusius tremtinius ir politinius kalinius. Po Šv. Mišių pabendrausime „Caritas“ valgykloje. Pietūs užsakyti, kainuos po 15 litų.

Balandžio 29 d. (sekmadienį) 15 val. Klaipėdos universiteto Jūrų technikos fakulteto aktų salėje (Bijūnų g. 17) įvyks pakartotinis Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sajungos atskaitinis susirinkimas. Turėkite nario pažymėjimą. Galėsite sumokėti nario mokesčių ir užsiprenumeruoti „Tremtinį“.

Kviečiame aktyviai dalyvauti.

Gegužės 4 d. (penktadienį) 11 val. Šiaulių Ginkūnų kapinių tremtinių sektoriuje organizuojama talka. Bus atvežta juodžemio.

Kviečiame dalyvauti visus, čia palaidojusius savo artimuosius.

Gegužės 5 d. (šeštadienį) 11 val. Oginiskių kultūros istorijos muziejuje (L. Ivinskio g. 4, Rietavas) įvyks Lietuvos laisvės armijos karių ir rémėjų sajungos atskaitinė metinė konferencija.

Maloniai kviečiame dalyvauti LLAKRS narius.

Gegužės 12 d. (šeštadienį) kviečiame buvusius Permės sr. Kudymkaro r. Galiašoro ir Šarvolio gyvenviečių tremtinius ir politinius kalinius į susitikimą Vilniaus r. Zujūnuose, Pergalės g. 14, pas Zitą ir Juliją Simonavičius. Teirautis tel. 8 614 68 062.

Atsiliepkite

Lietuvos nacionalinio muziejaus fonduose saugomas tremtyje Vorkutoje tapytas portretas žmogaus, kurio tapatybę norėtume identifikuoti. Kitoje pusėje labai blyškiai užrašyta: „Vorkuta VI.Pi.ravičius“, dvi raidės labai sunkiai ižiūrimos (panašu į „s“ ir „r“).

Ką nors žinančiuosius apie šį portretą prašome pranešti Lietuvos nacionalinio muziejaus darbuotojai O. Butkutei tel. (8 5) 212 0347, 8 675 04 056.

Muziejaus darbuotojai būtų jums labai dėkingi už pagalbą.

Žygdarbis

(atkelta iš 6 psl.)

Žvyro privežė karučiais. Susimetė po tris litus ir už devynis nupirko maišelį cemento. To nepakako. Daugiau uždirbtį pinigų įsipareigojo Zabulionis ir su 10 centų kisenėje išpėdino į Kauną. Kelioneje maitinosi gamtos dovanomis.

Įsidarbino degtukų fabrike. Uždirbo devynis litus ir vėl pėstute parklinkino namo. Dar 80 litų paaukojo geras dėdulė. Berniukai sumastė paminklui tautinius simbolius: priekyje šūkis – „Lietuva, Tėvynė mūsų!“, šonuose – Gedimino stulpai ir žiedas su kardu. Sugraibė seno metalo – kalvis pagamino tvorelę.

Darbai truko trejus metus. 1931 metų vasarą įvyko paminklo atidengimo šventė. Dalyvavo Utenos apskrities viršininkas Valevičius ir kiti to metu pareigūnai bei kaimo žmonės. O kai suskambė daina „Lietuva brangi“ ir lengvas vėjelis aidu nuskaidino ją Aukštaitijos kalneliai ir kloniai, atrodė – įsiariešpatavo tautos dvasinė vienybė...

Spaudai parengė
Albinas SLAVICKAS

Kur kapas – nežinia

(atkelta iš 5 psl.)

Artimieji jo užrašų knygelėje rado pastabą, kad Mama jo lauks, bet nesulaiks.

Kariname dalinyje Baltarusijos susibūrė lietuviška pogrindžio grupė: Kazys Petraška, Juozas Juškauskas, Vincas Kavaliauskas, Antanas Žindžius, Juozas Zdanys, Antanas Žioba, Juozas Linikas, Algirdas Šilkaitis, Česlovas Jasevičius ir Vytautas Matulaitis. V. Kavaliauskas dar prieš tarnybą armijoje palaikė ryšius su partizanais drauge su savo broliu Juozu Kavaliauskui, tuo metu tarnavusiu Šilavoto (Prienu rajonas) stribų būryje. J. Juškauskas, iš armijos grįžęs atostogų, susitiko su K. Petraškos tėvu Juozu, taip pat su partizanais Kostu ir Aligu Marčiulaičiais.

Sovietinio teismo kaltiniuose rašoma: „K. Petraška iki pašaukimo tarnauti į tarybinę armiją palaikė ryšį su Lietuvos nacionalistais. Armijoje organizavo ir vadovavo antitarybinei diversinei nacionalistinei organizacijai, kurios užduotis buvo sabotuoti karinio dalinio vadovybės užduotis ir įvykdyti grupinį šios organizacijos ginkluotą pabėgimą iš tarybinės armijos į ginkluotas partizanines grupuotes, veikusias Lietuvoje.“

Aleksandras JAKUBONIS

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

TremtinysLPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB "SEB" bankas.

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĒMIMO
FONDAS

Kaina 1,75 Lt

Tiražas 2970. Užs. Nr.